

Teorie výchovy a řešení výchovných problémů

Lekce 6: Dítě v procesu socializace výchovy a vzdělávání

Mgr. Kateřina Lojdová
lojdova@ped.muni.cz

Pojem socializace označuje

- celoživotní proces formování člověka jako společenské bytosti
- proces začleňování, vrůstání jedince do společnosti
- význam socializace pro jedince a pro společnost

Socializace v širším smyslu zahrnuje:

socializace v užším smyslu –
enkulturace – personalizace –
profesionalizace = humanizace člověka

Etapy v socializaci

▶ Primární socializace

- významný druhý
- zobecněný druhý

▶ Sekundární socializace

- je typická tím, že se otevírají šance k široké sociální interakci, která překračuje hranice rodiny

Výchova

- ▶ proces vědomé a řízené socializace

„Dejte mi tucet nemluvňat, poskytněte mi možnost je vychovávat a já vám zaručím, že vyberu-li náhodně kterékoli z nich, vzdělám je pro jakýkoli typ speciální profese – lékař, právník, umělec, obchodník... bez ohledu na jejich talent, sklony, rasu či na povolání jejich rodičů“ (Watson, J. B.: Behaviorism, 1930)

- ▶ osobnost člověka se utváří na genetických dispozic v procesu interakce s okolním prostředím

- Výchovný styl: autoritativní, demokratický, liberální

Předpoklad výchovy I

- ▶ **Stadia kognitivního vývoje (Piaget)**

- 1) **senzomotorické st. (do 2. roku)**
- 2) **předoperační st. (2–7 let)**
- 3) **operační stadium (7 – 11 let)**
- 4) **stadium formálních operací (od 11–12)**

Předpoklad výchovy II:

▶ Stadia morálního vývoje

Piaget: 3 stadia morálního vývoje

- individuální rituály
- heteronomní morálka – morální realismus
- autonomní morálka – nad 10 let

Kohlberg

- Předkonvenční morálka
 - orientace na trest
 - orientace na odměnu
- Konvenční morálka
 - orientace na to být hodným dítětem
 - orientace na řád a zákon
- Postkonvenční morálka
 - orientace na společenskou smlouvu
 - univerzální etika

Vzdělávání

- ▶ Vzdělávání lze charakterizovat jako záměrné osvojování vědomostí, dovedností a návyků, těsně spjaté s rozvojem poznávacích, citových a volních procesů
- ▶ Každý žák má svébytný způsob osvojování poznatků – učební styl
- ▶ Učitel by měl znát svůj učební styl a snažit se vyhovět různým učebním stylům žáků

Učební styl tvoří

1. Vrozená smyslová orientace
vnitřní motivy k učení i zděděné
predispozice:
 2. Dominantní druh inteligence
 3. Věk žáka – kognitivní stádium vývoje
 4. Předmět (učivo), ve kterém dochází k
učení
 5. Očekávaný druh kognitivního myšlení
-